

גיטין ל

ב. ושמואל אמר במזכה להם ע"י אחרים

ג. עולא אמר הא מני ר' יוסי היא דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה - במקומות הרבה מפני תקנה עשו כן לרבי יוסי בהניזקין (לקמן דף נט): עני המנקף בראש הזית ומצודות חיות ועופות (כל כמה דלא מטא לידיה לא קנה) ומציאת חרש, השוכר את הפועל ילקט בנו אחריו דאף על פי שאין זכיה לקטן עשאוהו כזוכה ובכולן

כולו כרב לא אמרי - במכרי לא קתני. כשמואל לא קאמרי - במזכה לא קתני. כעולא נמי לא אמרי - כיחידאה לא מוקמינן .

ת"ר המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין - להלן המשך הברייתא, ומה בא לחדש:

ופוסק עמהן כשער הזול שאם יוזלו חייטין בשעת הפרשת תרומות, אקבלם באותו השער של שעת הפרשה - **קא משמע לן, אף על פי שלא פסק כמי שפסק דמי** וה"ק הפיסוק הוא שאם יוזלו מדמים הללו שהוא פוסק בשעת הלוואה יקבלם כשער הזול:

ואין בו משום רבית בשאר פוסקין בעינן עד שיצא השער, וכאן פוסק אף על פי שלא יצא

השער - כיון דכי לית ליה כגון אם נשתדפו שדותיו לא יהיב ליה כי אית ליה נמי אין בו משום רבית.

ואין שביעית משמטתו - דלא קרינא ביה לא יגוש שאינו יכול לתובעו כלום.

ואם בא לחזור אינו חוזר - לא שנו אלא בעל הבית בכהן, אבל כהן בבעל הבית אם בא לחזור חוזר דכיון דעשאוהו כזוכה יכול לטעון לא משכת ממני פירות.

דתנן נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו נתייאשו הבעלים אין מפריש עליהם לפי שאין מפרישין על האבוד - לא צריכא

דאקון בשעה שייבשו ונתייאשו, כבר עלו בקנה מהו דתימא אקנתא מילתא היא קמ"ל [עד כאן דף ל ע"א]

תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר המלוה מעות בב"ד :

את הכהן ואת הלוי ומתו - מפריש עליהן בחזקת אותו השבט שהקרוב להם באותו השבט ראוי ליורשם וכל לויים זוכין במעשרות.

ואת העני ומת מפריש עליו בחזקת עניי ישראל דהואיל ותקנת עניים הוא, ניחא להו לכל עניי ישראל שתהא דת זו נוהגת בישראל כדי שימצאו מלויים להם כשיצטרכו.

ר' אחי אומר בחזקת עניי עולם

איכא בינייהו עניי כותיים^{ק"ד} שאם אין עניי ישראל בעיר ויש עניי כותיים, מפריש לצורכם ויעכבם לעצמו, שאף הם זוכים בהן דכותיים גרי אמת הם, ולתנא קמא גרי אריות הם ולא יפריש בשבילם.

העשיר העני אין מפריש עליו זוכה הלה במה שבידו - לא עבוד תקנתא מיתה שכיחא עשירות לא שכיחא

אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי חברך מית: אשר האמן איתעשר לא תאשר: [משנה] מתו צריך ליטול רשות מן היורשין

תניא רבי אומר יורשין שירשו קרקע ולא שירשו כספים עד כמה הוא יכול לגבות מן היורשין:

א"ר יונתן הניח מלא מחט קרקע מועט **מלא מחט** קרקע הרבה **גובה מלא קרדום**

ור' יוחנן אמר אפילו הניח מלא מחט גובה מלא קרדום וכמעשה דקטינא דאביי שאביהם לוהו כסף, והיו יורשיו קרקע על חצי הלווה, ורצו היורשין לשלם בכסף, למרות מטלטלים אינן משועבדים, ואח"כ חזר המלווה ותבע מהם הקרקע.

^{ק"ד} תוספות ד"ה איכא בינייהו עניי כותיים. **אמר ר"י** דלא תקיפו אלא בחזקת עניי העיר ולא כמו שפירש הקונטרס דלתנא קמא **גרי אריות הם** ולא יפריש בשבילם אלא בשביל עניי ישראל מפריש בכל מקום שהם דא"כ לא נפקא מינה מידי מאי בינייהו [ע' מהר"ם, שהקשה לשיטת התוס' למה הגמרא נקטה לשון "כותי"].

הוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו א"ל לשליח לא תיתביה ניהלה **עד תלתין יומין** - אתניס השליח בגו תלתין יומין

אתא לקמיה דרבא ואמר שהוא אנוס ואמר לשליח: **מסור מילך קמי דידן דלבתר תלתין יומין משינן שליח ויהיב ליה ניהלה - ונחשב כשליח שניתן לגירושין הוא כיון דלבתר תלתין יומין מצי מגרש.**

(קושיא) וליחוש שמא פייס כמו תנן מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד יב"ח ומת בתוך יב"ח הרי זה גט. והוינן בה וליחוש שמא פייס! ותירצו באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי אבל בהוראה של רבא יש חשש שמא פייס. מחמת קושיא זו איכסיף רבא לסוף איגלאי מילתא דארוסה הואי [עד כאן כט ע"ב]

כי משוו ב"ד שליח - שלחו מתם: בין בפניו בין שלא בפניו: כגון זה שהוא אנוס ואינו יכול לעכב כאן וילך לדרכו.

טענת אנוס בגיטין

הוא דאמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא - אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי

אמר שמואל לא שמה מתיא - ואין טענת אנוס בתנאי גיטין למימר אניסנא א"נ יש אנוס בגיטין, דהאי אנוסא דשכיח הוא ואיבעי ליה לאתנויי.

הוא דאמר להו מעכשיו אמסור לה גט על תנאי זה **אי לא פייסנא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא**

אזל פייסה ולא איפייסא. יש תרי לשנא מה פסק רב יוסף:

א. [הוי גט] **מי יהיב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא**^{ק"ב} וכיון שלא עשה כן נמצא שלא פייסה, ואע"פ שאין לו **הא כמאן דאמר אין אנוס בגיטין.**

ב. [לא הוי גט] **מידי תרקבא דדינרי בעי למיתב לה הרי אין לו ואנוס הוא - הא פייסה ולא איפייסא** ולא הוי גט **הא כמאן דאמר יש אנוס בגיטין.**

מתניתין

המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן בפרעון החוב ימכור התרומה ויעכב הדמים לעצמו, וכן המעשר ראשון בשביל לוי אלא שמפריש תרומת מעשר, ומעשר עני בשביל עני, והמעשרות יעכב ויאכל. ובשעת ההלוואה פסק להם דמים - **מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני** אינו צריך ליטול רשות.

מתו צריך ליטול רשות מן היורשים - מפני שאין חוב זה מוטל עליהן לפרוע, יטול מהם רשות. **אם הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשין** דיש כח לב"ד להטיל חוב זה על כל הכהונה והלויה. לפי שתקנתם הוא שימצאו מעות להלוואה: :

גמרא

ואף על גב דלא אתו לידיה ! - וכיון דלא מטו לידיה, מאן זכי ליה להאי כהן הך תרומה, שיקבלנה זה בחובו והיאך יצא ידי נתינה.

א. **אמר רב במכרי כהונה ולויה -** ^{ק"ג} שהם מכירו ואוהביו, דרגיל לתת תרומות ומעשרות לזה, הלכך כיון דמלתא דפשיטא היא דלדידהו יהיב להו אסחי להו שאר כהני דעתייהו והוה כמאן דמטו לידייהו דהני. מתנות כהונה, נחשבים כממון של בעלים, וכיון ששאר כהנים מוותרים את חלקן, הרי זה ממונו ממש, ויכול הבעל הבית לעכב אצלו..

^{ק"ב} תוספות ד"ה מי יהיב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא. אע"ג דלית ליה אין טענת אנוס בגיטין והוי גט וא"ת וכי יהיב לה נמי תרקבא דדינרי אמאי לא הוי גיטא **הא לא איפייסא ואורי"י** דאי לא פייסנא לה **משמע אם לא אטרח לפייסה בדבר גדול** ואי יהיב לה הרי טרח לפייסה וקיים תנאו אע"פ שלא נתפייסה

^{ק"ג} במכרי לא קתני. אע"ג דמזכה נמי לא קתני מ"מ ניחא ליה **לאוקמי במזכה דאירי בכל כהנים** ומאן דמוקי לה **במכרי** משום דמזכה לא קתני אע"ג דמכרי נמי לא קתני **משמע ליה מפרישין** עליהן סתם בלא שום זיכוי:

גיטין ל

הגמרא מביאה ברייתא ומסבירה בכמה אופנים מיהו "הלוי" המוזכר, ומה החילוק בין מעשר יש לך בידי לבין בית כור:
ת"ר ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו

א. אביי - ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו ומוכרהו לי ונטל זה את דמיו - אין חוששין ישראל שמא עשאו לוי תרומת מעשר על מקום אחר על מעשר אחר שהיה לו בביתו, דכיון דלא ידע כמה יש לו בידו לא עביד ליה תרומת מעשר.
כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר אסור ישראל זה לאכול הימנו ואפי' הפריש תרומת מעשר לכהן לפי חשבונו חיישין שמא לאחר שקיבל הדמים עשאו לכולן תרומת מעשר על תשעה כורין שיש לו בביתו מעשר הטבול לתרומת מעשר. דכיון דלא משך יכול לחזור הלוי.

(קושיא) אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר
ב. רב מרשיא בריה דרב אידי - ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך בידי קט"ו בחיי אביך הודעתיו שהיה לו מעשר בידי הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר
כור מעשר לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר

(קושיא) וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף קט"ז - אסור לחבר לומר תבואה שיש לי במקום פלוני תהא תרומה על זו שמא אותה שעה אינה בעין ואם עשה עשוי.

ג. רב אשי ה"ק בן ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא מעשר לך בידי או מעשר לאביך בידי חוששין הלוי הזה לתרומת מעשר שבו - הראויה לינטל הימנו, ואע"פ שחזקה על חבר שאינו נפטר מן העולם עד שיתקן כל פירות טבליים שבידו **כיון דלא קיץ** שלא הזכיר בצאתו סכום מדה לא הוה מתקן ליה בעל הבית שמא לא היה יודע כמה יש.

כור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיץ תקוני תקניה בעל הבית - יש לו רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר אפילו שאין המעשר שלו, אלא של לוי, סבר תורם שלא מדעת מועיל כאבא אלעזר בן גמלא **היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא - פסוק המתייחס בלויים ומקיש תרומת מעשר לתרומה גדולה: נְחֻשֵׁב לָכֶם תְּרוֹמַתְכֶם תְּרוֹמַת מַעֲשֵׂר פְּדָגָן מִן־הַגֶּזֶן תְּרוֹמַה גְּדוּלָה וְקַמְלָאָה מִן־הַיָּקֵב:**

נְחֻשֵׁב: כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד אחד מחמשים שאמרו חכמים מפריש באומד, דאם טעה אין כאן איסור דמדאורייתא, חטה אחת פוטרת הכרי **ובמחשבה** ק"ז נתן עיניו בצד זה לשם תרומה ואוכל בצד זה ואע"פ שלא הפריש. **כך ק"י תרומת מעשר לענין**

אומד הוא דיליף

וכשם שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה - כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר:

כתיב בהו ונחשב דשרי בכל מקום אע"פ שעתה אין מפריש כלום וא"ת כיון דשרי תרומה כשנותן עיניו בצד זה אמאי אין מגביהין תרומות בשבת - דהא תנן במס' שבת ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע בא' ומאה פריך בגמ' והא קמתקן ומשני דסבר כר"ש בן אלעזר דאמר נותן עיניו בצד זה ואוכל בצד זה ולהכי לא חשיב מתקן בשבת כשמעלהו כיון דאפשר במחשבה - והכא נמי אפשר במחשבה וי"ל דשאני מדומע שכבר הוא מתקן אבל תחלת תיקונו של טבל לא שרינן משום דאפשר במחשבה ואפי' דמאי אסור לתקן בשבת:
ק"י תוספות ד"ה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה. פירש בקונטרס דלענין אומד הוא דיליף אבל מחשבה בתרומה נפקא מונחשב אי נמי מחשבה נמי יליף - משום דכתיב ביה פדגן מן הגורן דהיינו תרומה גדולה - דקרא גופיה מקיש ליה לתרומה גדולה לענין מחשבה ונראה דלא פליגי רבנן עליה דאבא אלעזר בן גמלא אלא לענין מאומד אבל במחשבה לא פליגי ודלא כפי הקונטרס דפ"י בבכורות דמשום מחשבה מוקי ר' יוסי בר' יהודה [שאם נטל עשר בהמות מעדר של מאה, אף שלא מנה אותם, הם מעשר, וכתב רש"י שלומדים ממחשבה] כאבא אלעזר בן גמלא ואין פשט הסוגיא מתיישבת כפירשו דמה לנו להזכיר מחשבה בדברי ר' יוסי בר' יהודה

קט"ז תוספות ד"ה מעשר לאביך בידי הילך דמיו. תימה אמאי נקט השתא הילך דמיו ועוד אמאי חוששין כלל, והא חזקה על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן וי"ל בדוחק דקסבר דמסתמא אביו אמר לו אם הוא מתוקן או אינו מתוקן, ואם לא נטל דמיו רמי אנפשיה לצורך עצמו ומדכר שאמר לו אביו ואם לא מדכר חשבינן ליה בחזקת מתוקן אבל כשנטל דמיו לצורך אחרים לא רמי אנפשיה ומדכר:

קט"ז תוספות ד"ה לתרום שלא מן המוקף. פי' בקונטרס דשמא באותה שעה אינה בעין. נראה דהיינו משום גזירה אטו תרומה גדולה ובעינן מוקף אפילו שתייהן כנו בתרומה גדולה וגבי חלה נמי תנן מוקף אפילו שתייהן לפניו:

ק"י תוספות ד"ה במחשבה. פי' בקונטרס שנותן עיניו בצד בזה לשם תרומה ואוכל מצד זה ואע"פ שלא הפריש, משמע שרוצה לומר משום דכתיב ונחשב שרי לאכול בלא הפרשה ושרינן נמי בשתיקה ע"י שנותן עיניו בצד זה וכל זה נפקא מונחשב וכן ודאי דבלא דיבור נמי הוי תרומה מדתנן במס' תרומות (פ"א מ"ו) חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה וקא חשיב אלם ומפרש בירושלמי טעמא משום ברכה. ובפרק ג' דשבועות (דף כו:) נמי אמר' גבי כל נדיב לב דהוה תרומה וקדשים שני כתובין הבאין כאחד לענין גמר בלבו אע"פ שלא הוציא בשפתיו ולא ילפינן מנייהו שבועה. ולענין לאכול בלא הפרשה אין קפידא לכ"ע אפילו בכל המעשרות דלא